

Розроблена програма ФР знайшла практичне використання серед людей даної професії. У майбутньому розроблена програма ФР може бути адаптована для широких мас, оскільки тема є актуальною не тільки для професійних акробатів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Батышева Т.Т., Багирь Л.В., Кузьмина З.В., Бойко А.Н. Современные аспекты диагностики и лечения грыж межпозвонкового диска поясничного отдела позвоночника / Т.Т. Батышева, Л.В. Багирь, З.В. Кузьмина, А.Н.Бойко; Поликлиника восстановительного лечения №7; УЗ ЦАО; РГМУ. – М., – 260 с.
2. Белова А.Н. Руководство по реабилитации больных с двигательными нарушениями. В 2 томах. Т. 2. / А.Н. Белова, О.Н. Щепетова. – М.: АОЗТ «АНТМДОР», 2000. – 648 с. – С. 478-569.: ил.
3. Садоха К.А. Первичные дорсалгии: актуальность и путь решения проблемы / К.А. Садоха, И.А. Паторская; Белорусская медицинская академия последипломного образования; Медико-санитарная часть ОАО БелОМО им. С.И. Вавилова журнал // Журнал «Медицинские новости», №11, 2010. – С. 113-117.
4. McGuire D.V. Comprehensive and multidimensional assessment and measurement of pain / D.V. McGuire // Journal Pain Symptom Manage, 1992. – №7. – P. 312–319.
5. Визуально-аналоговая шкала (Visual Analog scale) [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://anest-rean.ru/international-scale/visual-analog-scale-vas-for-pain> (дата звернення 07.06.18).

УДК 616.915

*Олена Радутна
(Запоріжжя, Україна)*

КІР – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ

Кір – одна з головних причин дитячої смертності в світі. Заразиться кором може будь яка дитина, або людина, яка не має імунітету від цієї хвороби. Це одне з найбільш заразних захворювань, відомих у світі.

Кір може мати серйозні ускладнення, які можуть призвести до інвалідності та смерті. Специфічного лікування від кору не існує. Єдиний надійний метод профілактики захворювання – вакцинація. Складна епідемічна ситуація в нашій країні щодо захворюваності на кір склалась внаслідок низького рівня імунізації населення проти цієї хвороби.

Ключові слова: кір, захворюваність, клінічні прояви, ускладнення, вакцинація.

Measles is one of the main causes of infant mortality in the world. Any child, or a person who does not have immunity from this illness, can get infected. This is one of the most infectious diseases known in the world. Measles may have serious complications that can lead to disability and death. There is no specific treatment for measles. The only reliable method of preventing the disease is vaccination. The complicated epidemic situation in our country with regard to measles was due to the low level of population immunization against this disease.

Key words: measles, morbidity, clinical manifestations, complications, vaccination.

На сучасному етапі кір є надзвичайно важливою проблемою для системи охорони здоров'я. Кір – одна з головних причин дитячої смертності в світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), щороку у світі 30 – 40 мільйонів дітей хворіють на кір, понад 800 тисяч помирають від самої інфекції та її ускладнень. Це означає 314 смертей на

день, 13 смертей щогодини. За останніми даними ВООЗ у 2017 році в Європі було зареєстровано 21315 випадків захворювання на кір серед усіх вікових груп населення, порівняно із 5273 випадками у 2016 році. Учетверо збільшилась і кількість смертей від кору – померло 35 людей. Спалахи кору в 2017 році були зареєстровані у Греції (967 випадків), Німеччині (927), Франції (520), Бельгії (369), Великобританії (282), Болгарії (167), Іспанії (152), Чехії (146) та Швейцарії (105) [6].

В Україні також триває спалах кору. За оперативними даними Центру громадського здоров'я МОЗ України з початку 2018 року на кір захворіли 21894 людини – 8857 дорослих і 13037 дітей. За цей час від ускладнень кору померло 11 людей: 7 дітей і 4 дорослих. Найвищий рівень захворюваності на кір є в областях з низьким рівнем імунізації [7]. Зберігається високий рівень захворюваності дорослих. Збільшення показника захворюваності на кір в Україні, як і у світі, спостерігають кожні 5-6 років. Складна епідемічна ситуація в нашій країні щодо захворюваності на кір склалась внаслідок низького рівня імунізації населення проти цієї хвороби. З 2016-го року менше половини українських дітей отримали щеплення від кору за графіком. У попередні роки рівень вакцинації в Україні впав до неприйнятно низького рівня як через відсутність достатньої кількості вакцин протягом останніх 7 років, так і через поширення антинаукових свідчень, що вакцинація непотрібна або шкідлива, що підірвало довіру до вакцинації у суспільстві [8].

Кір – одне з найбільш заразних захворювань, відомих у світі. Зазвичай 9 з 10 людей, з якими контактувала інфікована людина, теж захворюють, якщо вони не перехворіли на кір та не були щеплені. Заразитись кором може будь яка людина, яка не має імунітету від цієї хвороби – або та, що не була вакцинована, або та, що не виробила імунітет після вакцинації. На кір може захворіти як дитина, так і доросла людина в будь якому віці. Історичні дані свідчать, що раніше це була виключно “дитяча” інфекція, проте з середини минулого сторіччя, у зв'язку введенням вакцинації, збільшилась захворюваність серед “дорослого” населення. За даними ВООЗ, до групи найбільш високого ризику розвитку захворювання належать діти, які не отримали щеплення. Кір дуже небезпечна хвороба для вагітних жінок тому, що може спричинити передчасні пологи та підвищує ризик загибелі жінки в III триместрі вагітності. Підлітки та дорослі, які раніше не хворіли на кір і не робили щеплення, також залишаються вразливими до захворювання. У дорослому віці кір має набагато тяжчий перебіг. Дуже небезпечна ця інфекція для осіб з Т-клітинним імунодефіцитом та елементарною гіпотрофією. Наражаються на ризик захворіти і невакциновані медичні працівники. Не хворіють на кір діти у віці до 6 місяців внаслідок отримання трансплацентарного імунітету від матері, якщо вона була вакцинована або перехворіла на кір [9], [5, с. 7].

Вірус кору належить до сімейства *Paramyxoviridae*, родини *Morbillivirus*, нестійкий у зовнішньому середовищі, швидко гине від опромінення та висихання, під дією дезінфектантів та детергентів. Вірус залишається вірулентним у повітрі та на поверхнях до двох годин після того, як хвора людина залишила приміщення. Вірус кору – антропоноз. Джерелом інфекції може бути тільки хвора людина. Це захворювання передається від однієї людини до іншої переважно повітряно-крапельним шляхом при кашлі, чханні, близькому контакті з хворим. Зараження через предмети побуту, що були нещодавно контаміновані збудником кору, спостерігається значно рідше. Через тварин та “третіх осіб” вірус кору не передається [5, с. 6-7].

Для оточуючих, хворий на кір є заразним чотири дні до появи у нього висипання і ще 4 дні після появи висипання. Типова форма кору має циклічний перебіг, включає такі періоди: інкубаційний, продромальний, період висипання (екзантеми), період пігментації. Інкубаційний період кору (тобто період, коли симптоми ще не проявляються) триває 9-17-21 день. Продромальний період або початковий (3-7 днів): гострий початок хвороби; виділяють три основних клінічних синдроми: лихоманки, токсикозу та катарального. Катаральний синдром проявляється серозним ринітом, фарингітом (гіперемія ротоглотки, плямиста

енантема на слизовій м'якого піднебіння – плями Бельського-Філатова-Копліка), трахеобронхітом, кон'юнктивітом. Період висипання (3-4 доби) характеризується появою плямисто-папульозної висипки, характерною ознакою якої є етапність виникнення: у першу добу висипка з'являється на шкірі обличчя, шиї та плечей, а згодом розповсюджується на все тіло. Посилюються симптоми токсикозу, лихоманки, бронхіту, ларингіту. У частини хворих з'являються симптоми ентериту та коліту. Період пігментації починається з 6-7 доби захворювання та триває 4-10 діб, характеризується появою пігментних плям на місці висипу, самопочуття покращується. Тривалий час зберігається астеничний синдром, кашель, лімфаденопатія. Хвороба триває до 4 тижнів і більше. Кір може мати серйозні ускладнення, такі як сліпота, пневмонія, отит, енцефаліт, важка діарея, що може призвести до інвалідності та смерті. Найчастіше ускладнення розвиваються у дітей віком до п'яти років. Більшість смертельних випадків кору стаються саме через ускладнення, пов'язані з цією хворобою [2, с. 58-59], [5, с. 11-13], [3, с. 8]. Відмінною особливістю вірусу кору є його здатність до позитивної персистенції в організмі людини, що перенесла захворювання, і здатність спричинювати особливу форму інфекційного процесу – повільну інфекцію (підгострий склерозивний паненцефаліт) [4, с. 10].

Діагноз кору можна поставити, опираючись тільки на клінічні діагностичні критерії. У випадках складної клінічної діагностики використовують додаткові дослідження.

У загальному аналізі крові виявляється лейкопенія, лімфоцитоз, еозинофілія, тромбоцитопенія, помірне прикорення ШОЄ.

Із специфічних методів діагностики кору використовують:

1. Цитологічне дослідження (цитоскопія) мазків-відбитків з ротоглотки – виявлення типових для кору багатоядерних гігантських клітин Вортона-Фінкельдея, але в період висипки ці клітини зникають;

2. Серологічні методи (РТГА та РПГА) – збільшення титру антитіл в динаміці в 4 та більш разів;

3. Імуноферментний аналіз (ІФА) – виявлення антитіл до вірусу кору класу Ig M (гострий період), наростання титру класу Ig G в 4 рази та більше (перенесена хвороба).

4. Полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР) – визначення РНК вірусу [2, с. 59].

Специфічного лікування від кору не існує.

Проте захворюванню можна запобігти. Єдиний надійний метод профілактики захворювання – вакцинація. Щеплення проти кору проводять уже понад 50 років, і за ці роки вакцини зарекомендували себе як безпечний та ефективний спосіб профілактики. Саме завдяки вакцинації вдалося знизити захворюваність на кір у десятки разів. Тільки з 2000 по 2016 роки смертність від кору знизилася на 79%, а це означає, що вакцини зберегли 20,3 мільйона дитячих життів у всьому світі. Доведено, якщо кір завезено з іншої країни, то в середовищі, де рівень охоплення вакцинацією не нижчий за 98%, хвороба не буде поширюватися. Охоплення вакцинацією формує так званий колективний імунітет. В США після початку використання вакцин у 1963 році, кір було майже повністю ліквідовано. Проблемними залишаються ті країни, де рівень охоплення щепленнями недостатній. На жаль, серед цих країн і Україна. Вакцина проти кору безпечна, надійна та ефективна. Такі вакцини використовуються не лише в Україні, але і в багатьох інших європейських країнах. Згідно з календарем щеплень в Україні, дітям в 12 місяців проводять перше щеплення від кору, а в 6 років – планову ревакцинацію. Ці дві дози вакцини забезпечують захист організму від кору. Дітям, що не були вакциновані у 12 міс та 6 років, щеплення можна починати у будь-якому віці до 18 років. Вакцинація формує специфічний імунітет, унаслідок чого організм людини стає нечутливим до захворювання. Вакцинація від кору також потрібна і дорослим, які не хворіли на кір та не отримували щеплень від кору. Досвід останніх епідемічних спалахів у Європі показав необхідність проведення додаткової вакцинації дорослих у віці 18-35 років, які не хворіли на кір і не отримували щеплення за останні 10-15 років [1, с. 2], [5, с. 7].

Випадки складних реакцій на вакцину трапляються з меншою імовірністю, ніж один раз на мільйон. Відомо, що серед захворівших є 14% вакцинованих, але серед вакцинованих, захворювання на кір проходить набагато легше. А серед тих, хто не був вакцинований від кору, кожний двадцятий при хворобі отримує ускладнення, що призводять до інвалідності. З 1000 людей, які заразилися кором, 1 помирає, 1 захворює на енцефаліт, а 50 отримують тяжкі ускладнення, від яких страждають усе життя.

Таким чином, кір є глобальною проблемою цивілізації – це одна з головних причин дитячої смертності. Щорічно у світі реєструється понад 30-40 млн. випадків захворювання на кір, а близько 800 тисяч дітей помирають від цієї інфекції та її ускладнень. Головна причина спалахів кору – низький рівень охоплення щепленнями протягом останніх років. З 2016 року менше половини українських дітей отримали щеплення проти кору за графіком. Кір – одне з найбільш заразних захворювань, відомих у світі. Заразитися кором може будь яка людина, яка не має імунітету від цієї хвороби. Джерелом інфекції може бути тільки хвора людина. У дорослому віці кір має набагато тяжчий перебіг. Кір може мати серйозні ускладнення, такі як сліпота, пневмонія, отит, енцефаліт, важка діарея, що може призвести до інвалідності та смерті. Специфічного лікування від кору не існує. Проте захворюванню можна запобігти. Єдиний надійний метод профілактики захворювання - вакцинація. Саме завдяки вакцинації вдалося знизити захворюваність на кір у десятки разів. Таким чином, планова вакцинація населення проти кору є основним заходом стабілізації несприятливої епідемічної ситуації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ МОЗ України від 16.09.2011 № 595 (у редакції наказу МОЗ України від 11.08.2014 № 551) Календар профілактичних щеплень в Україні.
2. Наказ МОЗ України від 09.07.2004 № 354 Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей.
3. Крамарьов С.О. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа [та ін.]; за ред. проф. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 392 с.
4. Малий В.П. сучасні проблеми кору: клінічна картина, діагностика та лікування / В.П. Малий // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2012. – № 1-2 (50-51). – С. 10-17.
5. Шостакович-Корецька Л.Р. Кір (лекція) / Л.Р. Шостакович-Корецька, В.В. Маврутенков, А.В. Чергінець, І.В. Будаєва, О.М. Якуніна, З.О. Чикаренко // Медичні перспективи. – 2013. – Т. 18, № 3. – С. 4-15.
6. ВООЗ: Захворюваність на кір у Європі зросла в чотири рази у минулому році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/vooz-zahvorjvanist-na-kir-u-evropi-zrosla-v-chotiri-razi-u-minulomu-roci>
7. Найвищий рівень захворюваності на кір – в областях з низьким рівнем імунізації. Зберігається високий рівень захворюваності дорослих [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/najvischij-riven-zahvorjvanosti-na-kir---v-oblastjah-z-nizkim-rivnem-imunizacii-zberigaetsja-visokij-riven-zahvorjvanosti-doroslih>
8. Оперативні дані щодо захворюваності на кір: 24-й тиждень 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/operativni-dani-schodo-zahvorjvanosti-na-kir-24-j-tizhden-2018-roku>
9. Спалах кору в Україні: що треба знати про хворобу і як захистити себе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/health/spalah-koru-v-ukraini-scho-treba-znati-pro-hvorobu-i-jak-zahistiti-sebe>